

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző:

Cím: *A magyar művészet válsága*

Forrás:

Bp.

(Hely)

1920 IX 22

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

4

Hely

Idő

"1920"

Személy

A magyar művészet válsága

Kisfaludi Sirobi Zsigmond, Margó Ede, Strobl Alajos, Fényes Adolf és Karlowszky Bertalan nyilatkozata

— Az Est tudósítójától —

A villamoson jobbról-balról lökdösdtek az emberek, csunya, mosdatlan szájjal kiabáltak, mert a piacon nem kaptak ezt vagy amazt. A gyárkémények, a melyek mellett elrobogtunk, füst nélkül bámészkodtak fel az égre, mintha azt lennének, mikor jön már végre jobb csillagzat a magyar föld fölé.

A Százados-utcai művésztelepre mentem ki, hogy szétnézzek kissé a műtermekben és megtudjam, mit csinál ma a magyarság eleven lelke, a művészet. Felkerestem néhány művészt és megkértem őket, nyilatkozzanak a magyar művészet sorsáról, kilátásairól, jövőjéről.

A művésztelepen találtam

Kisfaludi Strobl Zsigmondot,

ki nyakig sárosan áll egy állványon s dolgozik a Felvidék irredenta szobrán. Nagy hévvel beszél:

— A magyar művészet sorsa? Hát tudják a magyarok, hogy van művészetük is? Itt ma minden fontosabb, mint a művészet s mindenki megbecsülendőbb, mint a művész. Pedig mi dolgozunk ma a legtöbbet.

— Rettenetes nehézségekkel küzd a magyar szobrászat. A carrarai márványt nem kapjuk. Igaz, hogy én nem hiszem el, hogy elpusztult volna a föld-rengéskor. Valószínűbb, hogy ezzel is csak az árát akarják felhajtani. A

világ egyik legszebb márványa, a melyet a ruszicai bányákban termeltek, ma a románok kezén van, ők utakat köveznek vele.

— A kőnek hallatlan ára van, most kaptam ajánlatot 7 köbméter köré. 96.000 K-t kérnek érte. A gipsz kilója 600 korona. A bronzöntéshez szükséges bronz nem kapható s a mit nagynehezen meg is szerezhetünk, csak borzalmas áron. Átlag százötvenszerese a békebeli árak. A munkások és segédek közül egyedül a kőfaragók tartottak ki, a többi csak a fizetésemelést kéri, de nem dolgozik.

Ne csodálkozzék, ha ki akar nek menni sokan az országból. A nagyközönség egészen elvesztette érdeklődését, a hivatalos körök nem törődnek velünk, élni meg csak mégis kell...

Benéztem

Margó Ede

műtermébe. Szintén munkaközben találtam. A fal mellé voltak támasztva az angol kisasszonyok részére készült kálvária-állomások, a főváros egyik legszebb művészi alkotása lesz. De ámbár gipszben készen áll, már régen nem lehet kőbe faragni, mert megfizethetetlen. Margó Edevel hosszasan elbeszélgettem, többek között ezt mondotta:

— Csakugyan nyomorúság a magyar művész helyzete. De a megoldás semmi szín alatt sem a kivándorlás.

Minékünk itt kell maradni akkor is, ha már minden török és szakad, hogy összetartsuk és megmentjük az országot. Segíteni belülről nagyon nehéz, mert szegény az ország. Külföldi tárlatokat kellene rendezni, ezzel dokumentálhatnánk a külföld előtt a magyarság fölényes kultúráját, másrészt megélhetést nyújtana a szűkölködő művészeknek.

Elmentem az öreg

Strobl Alajos

mesterhez, mit szól ő a fiatalok nagy nehéz soárhoz. A zősz mester a magyar művészt forró szeretetével és a munka fiatalos hitével a következőket mondotta:

— Az egész probléma megoldása az, hogy tessék lelkesedéssel, talentummal és lemondással dolgozni. Műtermében ülni és várni a megrendelést — így nem lehet boldogulni. Én hiszem, hogy a ki jót, nagyot alkot, azt kiállítja, érvényesülhet itt Magyarországon is. A kiből nincs tehetség vagy kitartás, az menjen más pályára.

— A mi az anyagihiányt illeti, erre is van megoldás. Nem kell műranyagba minőségű belga festővászonért békében vésni s bronzba önteni, ott van az anyahat koronát fizetünk, ma a kevésbé jóld, az agyagot égetni lehet. Az égejó minőségű ára is hatszáz korona. A tett agyagszobor épp olyan művészi, festőszerek drágulása is óriási, teret az alkotás művészi. Ésta rtósságas százszorosan drágult. Ellen sem lehet kifogás, példa rá az — A második tétel, mely figyelembe veendő, a képeretek drágulása.

A másik a fajaragászat, melynek Tudvalevő, hogy a portrék kivételénagy jövője van ebben az anyagvel rendszerint a festők adják a kezetet. Ma a negyvenszeresére emelkedett. Ma a negyvenszeresére emelkedett.

— A nagyközönség érdeklődése csaldett a képeretek ára. Harmadsorban nem szabad alább hanyatlott, de ki nem veszett. A harmadsorban nem szabad A míg ismét megindul a normálfigyelmen kívül hagyni a műterem élet, az államnak kell támogatni qülésél sem. Tudniük a műtermet fiatal tehetségeket, a mint ezt meg művegoldalai miatt már október közteszi, egy tanítványom most kapoltétől futni kell egészen április közepéig. Tessék kiszámítani, mit jelent

A festőművészek közül

Fényes Adolfot

kerestem fel. A művész nagyon érdekes és alapos véleménye a következő:

— A télen a képek iránt igen nagy volt az érdeklődés. A közönség oly rétege is vásárolt képeket, melynek érdeklődésére nem számítottunk. A képek ára természetesen jelentékenyen megrágult, azonban ez a drágulás koránt sincs arányban az előállítási költségeinek megrágulásával. E miatt a közönség nem képes megfizetni a művész teremtő munkáját, másrészt meg nem is képes méltányolni azt.

— Tavasz óta megcsappant az érdeklődés, ezzel szemben az előállítási költségek még mindig drágulnak. Ez a drágulás három ponton érvényesül a legjobban. Elsősorban a festéshez szükséges anyagoknál. Ide sorolom a festékeket. A francia festékek átlag ötvenszeresére emelkedtek a békeárak, a német festékek nem egyformán drágultak, például a földfestékek harmincszorosan, a cinóber és a karmínok meg éppen százszorosan drágultak. A legfinomabb

— A legfinomabb és a legdrágább festék a karmín, amelynek ára is hatszáz korona. A föld, az agyagot égetni lehet. Az égejó minőségű ára is hatszáz korona. A tett agyagszobor épp olyan művészi, festőszerek drágulása is óriási, teret az alkotás művészi. Ésta rtósságas százszorosan drágult. Ellen sem lehet kifogás, példa rá az — A második tétel, mely figyelembe veendő, a képeretek drágulása.

A másik a fajaragászat, melynek Tudvalevő, hogy a portrék kivételénagy jövője van ebben az anyagvel rendszerint a festők adják a kezetet. Ma a negyvenszeresére emelkedett. Ma a negyvenszeresére emelkedett.

— A nagyközönség érdeklődése csaldett a képeretek ára. Harmadsorban nem szabad alább hanyatlott, de ki nem veszett. A harmadsorban nem szabad A míg ismét megindul a normálfigyelmen kívül hagyni a műterem élet, az államnak kell támogatni qülésél sem. Tudniük a műtermet fiatal tehetségeket, a mint ezt meg művegoldalai miatt már október közteszi, egy tanítványom most kapoltétől futni kell egészen április közepéig. Tessék kiszámítani, mit jelent

ez ma.

— Igen, tudok arról a szomorú és fájdalmas jelenségről, hogy sok családos és meglett korú művész is kivándorolni készül. Hogyan lehetne őket itt tartani? Ez nagyon nehéz kérdés. A jóindulat mindenestre megvan a hibátalan körökben. A luxusadó alól például kivonták a magyar eredetű képeket. Reméljük, hogy a magyar művészet termékei kivonatnak a vagyonézsma alól is.

— A külföldi kiállítás is több akadályba ütközik. Tavasszal vittek ki osztrák és magyar képeket Svájcba, a magyar ár azonban ma mindent leszorít külföldön, s a svájci művészek rossz szemmel nézték ezt a vállalkozást.

— A magyar művésznevelés kérdésében azt mondhatom, hogy minden művészi tanulás alapja az akt-rajzolás. Ma pedig — de különben már évek óta — a műtermek jól fűthetatlensége miatt, ez az őszkor kezdődő és a tavasszal végződő tanévben lehetetlen. Ezt pedig megsínyli nagyon a növendék. Helyezzék át a művész-oktatás idejét nyárra s télen csak teoretikus előadások legyenek.

Végül elmentem

Karlowszky Bertalanhoz.

Előkelő fogadóteremben válaszol kérdéseimre:

— Ma itthagyni Magyarországot

nem tartom fairnek. Ma itt a helye minden magyarnak, a kibén talentum van. Minden nyomorúságon keresztül is érvényesül az igazi tehetség. Csak az a baj, hogy kevés minálunk az igazi tehetség. *Rajzolni nem tudnak, mert nem is tanultak s le is nézték a rajzot.* Ha a festőanyag ára drágult, arányban kell hogy dráguljon a kép ára is. A közönséget ugyan elrontotta az utóbbi évek beteges és művészietlen művészete, de azért itt is érvényesül, a ki dolgozik.

— A jövő szempontjából igen fontos a művésznevelés reformja. Ugy semmi szín alatt nem szolgálják a magyar művészet jövőjét, ha, mint tették, a művészképző főiskola élére nem művészt tesznek, hanem egy író. Művészt csak művész nevelhet.

— Alakítsák át a művésziskolákat szabadiskolákká, külföldi mintára. Nyissanak meg 10-15 ateliert, az állam csak a modolleket fizetné, a fiatal művésznövendék pedig akkor és annyit dolgozna, a mikor és a mennyit akar. Azután az elért eredményeket bírálják el.

*

Ezek a művészek nyilatkozatai. Így, pörén adtam őket, minden hozzávetés nélkül. Ellentmondó, elkeseredett, bizakodó nézetek, de mind egyik forró a művészet komoly szeretetétől. Kinek van igaza? Ezt a közönség fogja eldönteni, ha majd újból ráér foglalkozni mostoha gyermekével, a magyar művészettel. A mikor majd füstölni fog minden gyármény!